

Sygn. akt VU 1189/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 października 2018 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSO Mariola Mastalerz

Protokolant st. sekr. sądowy Marcelina Machera

po rozpoznaniu w dniu 5 października 2018 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie

sprawy z wniosku L. K. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o emeryturę

na skutek odwołania L. K. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 20 października 2017 r. sygn. (...)

oddala odwołanie.

Sygn. akt VU 1189/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 20 października 2017 roku, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił wnioskodawcy L. K. (1) prawa do emerytury z uwagi na brak wymaganego stażu pracy w warunkach szczególnych.

Od powyższej decyzji wnioskodawca odwołał się w dniu 27 listopada 2017 roku wnosząc o zaliczenie do pracy w szczególnych warunkach okresów zatrudnienia:

- w (...) w Ł. w okresie od 31.03.1977 do 1.10.1977 r. oraz od 1.09.1978 r. do 17.02.1984r. na stanowisku traktorzysty – kierowcy ciągnika.

- w Ośrodku (...) w S. od 21.02.1984 r. do 28.05.1985 r. na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3, 5 t.

- w Zakładzie (...) w L. od 1.12.1992 do 31.12. 1993 r. na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3, 5 t.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. wniósł o oddalenie odwołania.

Ustanowiony w toku postępowania pełnomocnik wnioskodawcy poparł odwołanie , wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie wnioskodawcy prawa do emerytury.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca L. K. (1) , urodzony w dniu (...), złożył w dniu 24 sierpnia 2017 roku wniosek o przyznanie emerytury. Wnioskodawca nie był członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego.

(dowód: wniosek o emeryturę k. 1-3 akt emerytalnych)

Na dzień 1 stycznia 1999 roku skarżący udowodnił staż pracy wynoszący 25 lat w tym 7 lat 6 miesięcy i 3 dni stażu pracy w szczególnych warunkach.

Organ rentowy zaliczył wnioskodawcy do pracy w warunkach szczególnych okres od 29.05.1985 r. do 30.11.1992 r. w b. Ośrodku (...) w S. na stanowisku kierowcy samochodowego wykonującego prace kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3, 5 t.

Organ rentowy nie zaliczył wnioskodawcy do pracy w warunkach szczególnych okresów zatrudnienia :

- w (...) w Ł. w okresie od 31.03.1977 do 1.10.1977 r . oraz od 1.09.1978 r. do 17.02.1984r. na stanowisku traktorzysty – kierowcy ciągnika.

- w Ośrodku (...) w S. od 21.02.1984 r. do 28.05.1985 r. na stanowisku pomocnika kierowcy

- w Zakładzie (...) w Ł. od 1.12.1992 do 31.12. 1993 r. na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3, 5 t.

(dowód: świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach k.26, decyzja ZUS z dnia 20 października 2017 r. k. 47 akt emerytalnych, odpowiedź na odwołanie k. 9 akt)

W okresie od 31 marca 1977 do 1 października 1977 roku oraz od 1 września 1978 roku do 17 lutego 1984 roku wnioskodawca był zatrudniony w (...) w R. w Ł. na stanowisku kierowcy ciągnika .

(dowód: świadectwo pracy k 15 akt ZUS, akta osobowe , w tym karta wynagrodzeń za 1977 rok, pismo pracodawcy z 1.09.1978 r.).

W (...) w Ł. zatrudnionych było około 35 – 40 traktorzystów. W okresie prac polowych , tj. od miesiąc kwietnia do końca października każdego roku kierowcy ciągników , w tym L. K. (1) byli przede wszystkim kierowani do prac polowych , pracując często powyżej 8 godzin dziennie na rzecz okolicznych rolników (wykonywali podorywki, orki , koszenie traw, prace przy żniwach, wykopkach itp.)

Rotacyjnie traktorzyści , w tym L. K. (1) zwozili także mleko ze zlewni mleka do mleczarni w G. , jak też przewozili mleko z mleczarni G. do proskowni w R..

Poza sezonem prac polowych , tj. w okresie od listopada do końca marca kierowcy ciągników, w tym wnioskodawca, pracowali w transporcie. W ramach tych prac przewozili wapno z M. do Spółdzielni, piach i inne materiały służące do właściwego utrzymania dróg – na zlecenie Urzędu Gminy, żwir na potrzeby Spółdzielni , która zajmowała się także produkcją pustaków oraz do (...) w G., drewno z lasu do składnicy w R. i G..

(dowód : zeznania świadków : L. W. , R. P. - nagranie z rozprawy - k .33, R. W. , częściowe świadka M. W. – nagranie z rozprawy - k 51)

W okresie 21 lutego 1984 roku do 30 listopada 1992 roku L. K. (1) zatrudniony był w Ośrodku (...) w S. na stanowisku pomocnika kierowcy oraz kierowcy.

(świadectwo pracy - k. 24 akt ZUS)

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Ł. w zaświadczeniu wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze z dnia 4.05.2017 r. potwierdziła wykonywanie przez L. K. (1) w okresie 21 lutego 1984 roku do 30 listopada 1992 roku w b. Ośrodku (...) w S. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony na stanowisku pomocnika kierowcy (21.02.1984 do 28.05.1985 r.) oraz kierowcy samochodowego (29.05.1985 r. 30.11.1992 r).

(zaświadczenie k. 26 akt ZUS)

Wnioskodawca po przyjęciu się do pracy w tym zakładzie pracy przez okres około 2 tygodni do 1 miesiąca przyuczał się do obsługi wciągarki, za pomocą której kłody drewna (których długość sięgała do 30 m) były wciągane na samochody ciężarowe celem przewiezienia ich do tartaku. Przyuczenie polegało na siedzeniu w kabinie samochodu obok starszego kierowcy i obserwacji jego pracy a następnie na samodzielnym manewrowaniu samochodem z ładunkiem. Pomocnikiem kierowcy był kierowca nie posiadający uprawnień do kierowania samochodami ciężarowymi. Pomagał on przy transporcie drewna i załadunku . Był też ładowacz, który obsługiwał przyczepę. Wnioskodawca poza krótkim okresem przyuczenia stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony. Do innych prac nie był kierowany .

(dowód: zeznania świadków: J. P. ,S. Z. - nagranie z rozprawy k. 33)

W okresie od 1 grudnia 1992 roku do 31 grudnia 1993 roku L. K. (1) zatrudniony był Zakładzie (...) w L. (zakład ten przejął po likwidacji Ośrodek (...) w S.). W zakładzie tym wnioskodawca kontynuował zatrudnienie na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony. Pracę na tym stanowisku wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

(dowód: świadectwo pracy k. 27 akt ZUS, zeznania świadków: J. P. , S. Z. - nagranie z rozprawy k. 33)

Zakład pracy nie wydał wnioskodawcy świadectwa pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

(okoliczność bezsporna)

Sąd Okręgowy dokonał oceny dowodów i zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2016 r. poz. 887 z późn. zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. w dniu 1 stycznia 1999 r.) osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa (ust. 2).

W świetle powyższych regulacji żądanie wnioskodawcy należało zatem rozpoznać w aspekcie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43 z późn. zm.), zwanego dalej rozporządzeniem.

Z treści § 4 tego rozporządzenia wynika, iż pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w Wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Ten „wymagany okres zatrudnienia” to okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia (§ 3 rozporządzenia), natomiast pracą w warunkach szczególnych jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tegoż aktu (§ 1 i § 2 rozporządzenia).

W przedmiotowej sprawie kwestią sporną między stronami było to, czy wnioskodawca posiada wymagany 15-letni okres zatrudnienia w szczególnych warunkach. Spełnienie pozostałych przesłanek nie było przedmiotem sporu, a jednocześnie nie budzi żadnych wątpliwości - wnioskodawca ma wymagany okres zatrudnienia, to jest 25 lat, ukończył 60 lat i nie był członkiem OFE.

Za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia.

Prawidłowe rozumienie pojęcia pracy w szczególnych warunkach nie jest możliwe bez wnikliwej analizy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Z zestawienia § 1 i 2 tegoż rozporządzenia wynika, że pracą w szczególnych warunkach jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tego aktu. Warunek wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy jest spełniony tylko wówczas, gdy pracownik w ramach obowiązującego go pełnego wymiaru czasu pracy na określonym stanowisku pracy nie wykonuje czynności pracowniczych nie związanych z tym stanowiskiem pracy, ale stale, tj. ciągle wykonuje prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 listopada 2000 roku, II UKN 39/00, OSNAP 2002/11/272).

Odnośnie oceny dowodów zgromadzonych w postępowaniu zważyć należy, iż okresy pracy w warunkach szczególnych, stosownie do § 2 ust. 2 rozporządzenia, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia lub w świadectwie pracy.

Należy jednak wskazać, że z cytowanego wyżej § 2 rozporządzenia nie wynika, aby stwierdzenie zakładu pracy w przedmiocie wykonywania przez pracownika pracy w warunkach szczególnych miało charakter wiążący i nie podlegało kontroli organów przyznających świadczenia uzależnione od wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Brak zatem takiego świadectwa lub jego zakwestionowanie przez organ rentowy, nie wyklucza dokonania ustalenia zatrudnienia w warunkach szczególnych innymi środkami dowodowymi w toku postępowania sądowego.

Podnoszona zatem przez organ rentowy okoliczność nie dysponowania przez skarżącego świadectwem pracy w szczególnych warunkach, nie przesądza jeszcze, że wnioskodawca takiej pracy nie wykonywał.

Stanowisko takie wielokrotnie zajmował również Sąd Najwyższy, który między innymi w wyroku z dnia 2 lutego 1996 roku, II URN 3/95, OSNAP 1996/16/239 stwierdził, że w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokości mogą być udowodnione wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego. Ograniczenia dowodowe zawarte w

rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. Nr 10, poz. 49 ze zm.) dotyczą wyłącznie postępowania przed tymi organami.

Sam fakt zatrudnienia wnioskodawcy w (...) w Ł. w okresie od 31 marca 1977 do 1 października 1977 roku oraz od 1 września 1978 roku do 17 lutego 1984 roku na stanowisku kierowcy ciągnika był niesporny między stronami w świetle dokumentów znajdujących się w jego aktach ubezpieczeniowych, tym bardziej, że sam organ rentowy zaliczył ten okres zatrudnienia wnioskodawcy jako okres składkowy do ogólnego stażu pracy. Sporny pozostawał jedynie charakter pracy wykonywanej przez wnioskodawcę u w/w pracodawcy we wskazanym okresie.

Dokonując ustaleń w zakresie rodzaju prac wykonywanych przez wnioskodawcę w (...) w Ł. w spornych okresach, Sąd nie znalazł podstaw do przyjęcia za prawdziwe twierdzeń wnioskodawcy, że przez cały okres pracy w Spółdzielni w każdym roku, w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace w transporcie, przewożąc każdego dnia mleko ze zlewni mleka do mleczarni w G., w tym, że 2-3 razy w tygodniu przewoził mleko z mleczarni w G. do proszkowni mleka w R.. Według zeznań wnioskodawcy, jeżeli zdarzały się prace polowe to sporadycznie, na polecenie kierownika i były wykonywane po „godzinach”, czyli poza normalnym czasem pracy.

Zeznania wnioskodawcy złożone w tym zakresie w charakterze strony nie znajdują bowiem potwierdzenia w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym, przede wszystkim zaś w zeznaniach świadków, których prawdziwości strona wnioskująca nie kwestionowała. W ocenie Sądu twierdzenia wnioskodawcy jako odosobnione, nie poparte dowodami, stanowią próbę przedstawienia faktów w sposób prowadzący do uwzględnienia odwołania i przyznania prawa do dochodzonego świadczenia.

Jak wynika z zeznań świadka R. P. (2) (k. 29 – 29 verte), który w całym spornym okresie pracował wraz z wnioskodawcą (...) w Ł. na takim samym stanowisku, wszyscy traktorzyści w tym i wnioskodawca w okresie od marca aż do listopada zajmowali się przede wszystkim pracami polowymi i każdy z nich miał wypełniony czas tymi pracami co najmniej 8 godzin dziennie. W tym okresie transportem raczej nie zajmowali się. Prace transportowe, jak wskazał świadek, traktorzyści świadczyli w okresie zimowym a polegały one m.in. na wożeniu wapna na potrzeby rolników z M., żwiru na potrzeby Spółdzielni, drewna z lasu do składnicy w R..

Świadek L. W. (2) (k.29) również pracował w (...) w Ł. (przez 15 lat poczynając od 1976 r.) jako kierowca samochodu osobowego, natomiast w sezonie żniwnym jako kombajnista (7 sezonów), jak również w krótkim okresie (1.5 roku) jako traktorzysta. Świadek zeznał, iż traktorzyści świadczyli usługi rolnikom przy pracach polowych jak również pracowali w transporcie na rzecz podmiotów trzecich. W sezonie prac polowych traktorzyści pracowali m.in. przy orkach, podorywkach, przy koszeniu traw, przy pracach żniwnych - przy użyciu wiązałek oraz przy zwożeniu zbóż. Po żniwach wykonywali podorywki, orki, kopali ziemniaki kopaczkami. Świadek zeznał wprost, iż wnioskodawca w okresie prac polowych wykonywał wymienione wyżej prace na równi z innym traktorzystami. Odnośnie pracy traktorzystów w sezonie zimowym świadek podał, iż od listopada do marca traktorzyści wykonywali prace transportowe wożąc wapno, piach i inne materiały służące utrzymaniu dróg (na zlecenie Urzędu Gminy).

Podkreślenia wymaga, iż żaden w w/w świadków pomimo, iż pracowali razem z wnioskodawcą w spornym okresie, wymieniając w sposób szczegółowy rodzaj prac wykonywanych przez traktorzystów w (...) w Ł. nie wymienili w ogóle prac transportowych przy wożeniu mleka.

Zeznania w/w świadków wzajemnie pokrywają się, są spójne i przekonujące, dlatego też w ocenie Sądu zasługują na wiarę.

Dodać należy, iż zgłoszony w toku postępowania w sprawie świadek R. W. (2) (k. 41) zeznał ogólnie, że w okresie prac polowych od wiosny do jesieni traktorzyści wykonywali wszystkie prace polowe dla rolników w zależności od ich potrzeb a ponadto, iż przez cały rok wykonywali też prace transportowe. Wskazał, iż przez cały rok, w tym także w sezonie letnim jeździli oni także na zlecenie zakładu (...) w G. wożąc piach służący do produkcji gazobetonu. Świadek nie był traktorzystą, pracował w warsztacie i magazynie usytuowanych w odległości ok. 1 km od bazy transportowej traktorzystów. Do niego przyjeżdżali codziennie traktorzyści by zatankować paliwo oraz w razie konieczności naprawy

ciągnika. Świadek nie potrafił jednak określić w jakim zakresie traktorzyści, w tym wnioskodawca wykonywali prace polowe a w jakim transportowe. Odnośnie prac transportowych związanych z wożeniem mleka, świadek zeznał, iż traktorzyści rotacyjnie zajmowali się przewożeniem mleka do mleczarni. Dodał też w tej kwestii, iż często widział wnioskodawcę jak jechał cysterną z mlekiem a ponadto, iż nie rozmawiał z wnioskodawcą codziennie do jakiej pracy jedzie.

W ocenie Sądu zeznania w/w świadka nie mogą stanowić dowodu na potwierdzenie stanowiska wnioskodawcy co do wykonywania przez niego w całym spornym okresie, w sposób stały i ciągły pracy związanej z przewozem mleka.

Za miarodajny dowód w tym zakresie nie można w ocenie Sądu uznać także zeznań świadka M. W. (2) (k 48), byłej pracownicy mleczarni w G.. Zeznania świadka nie są wiarygodne w zakresie w jakim świadek twierdzi, że wnioskodawca przywoził mleko codziennie, bowiem przeczą temu zeznania świadków L. W. i R. P., bezpośrednich współpracowników wnioskodawcy, którzy tego faktu nie potwierdzili, jedynie świadek R. W. (2) podał, iż traktorzyści wozili mleko rotacyjnie. Ponadto należy zwrócić uwagę, iż świadek M. W. wskazywała ogólnie jako okres, w którym wnioskodawca przywoził mleko lata 1978 – 1979. Wnioskodawca zaś twierdzi, że czynności te wykonywał przez cały okres pracy, codziennie i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Co istotne, żaden z wymienionych wyżej świadków nie twierdził, by pośród pracujących w Spółdzielni traktorzystów był podział na tych którzy wykonywali w sezonie letnim prace polowe i tych, którzy pracowali w tym okresie wyłącznie w transporcie. Dlatego też, w świetle tych dowodów należy przyjąć, iż od poleceń kierownictwa Spółdzielni zależało jakie zadanie w danym dniu faktycznie wykonywał konkretny kierownik ciągnika, nie wykluczając prac transportowych także w sezonie letnim.

Wskazać wreszcie należy, iż sam wnioskodawca w uzasadnieniu odwołania podał, iż w trakcie swoich czynności świadczył usługi transportowe przez cały rok, woził wapno do rolników a także pasze do paszarni oraz wykonywał również prace polowe, do ciągnika miał doczepiane urządzenia specjalistyczne: przyczepę, kopaczkę do ziemniaków.

Konkludując, o ile można się zgodzić, że prace transportowe wykonywane przez ubezpieczonego jako kierowcę ciągnika można zaliczyć do prac w transporcie, tj. do prac objętych działem VIII poz. 3 wykazu A, mimo że pracował on w spółdzielni rolniczej, a nie w przedsiębiorstwie transportowym, to nie ma żadnych podstaw do potraktowania prac polowych jako prac w transporcie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 2013 roku, sygn. akt I UK 172/13). Przenosząc powyższe na grunt przedmiotowej sprawy, Sąd Okręgowy poczynił ustalenia faktyczne celem stwierdzenia w jakich okresach ubezpieczony pracując w ww. Spółdzielni wykonywał pracę kierowcy ciągnika - traktorzysty w transporcie i zaliczył do stażu pracy wnioskodawcy w warunkach szczególnych jedynie okresy od dnia 1 listopada do dnia 31 marca każdego roku, kiedy to stale i w pełnym wymiarze czasu pracy świadczył on czynności transportowe.

Długość pokonywanych tras była różna w zależności od zlecenia, jednakże czas na ich pokonanie z uwagi na niewielką prędkość osiąganą przez ciągnik, a jednocześnie znaczne odległości (nawet 100 km. w jedną stronę np. do M.) był stosunkowo długi.

Z tych też względów Sąd uznał, że w trakcie zatrudnienia od 1 września 1978 r. do 17 lutego 1984r, właśnie w okresach: od dnia 1 listopada 1978 r. do 31 marca 1979 roku, od dnia 1 listopada 1979 r. do 31 marca 1980 roku, od dnia 1 listopada 1980 r. do 31 marca 1981 roku, od dnia 1 listopada 1981 r. do 31 marca 1982 roku, od dnia 1 listopada 1982 r. do 31 marca 1983 roku, od dnia 1 listopada 1983 roku do 17 lutego 1984 roku (**łącznie 2 lata 4miesiące 17 dni**) ubezpieczony L. K. stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywał prace transportowe odpowiadające zatrudnieniu na stanowisku przewidzianym w Wykazie A Dział VIII, poz. 3 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku, to jest na stanowisku kierowcy ciągnika w transporcie.

Wskazać w tym miejscu należy, iż w dotychczasowym orzecznictwie Sąd Najwyższy przyjmował, że wyodrębnienie prac kwalifikujących do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym ma zasadniczo charakter stanowiskowo-branżowy. Usystematyzowanie prac o znacznej szkodliwości i uciążliwości w oddzielnych działach oraz przypisanie poszczególnych stanowisk pracy do gałęzi gospodarki nie jest przypadkowe. Konkretnie stanowisko narażone jest na

ekspozycję na czynniki szkodliwe w stopniu mniejszym lub większym w zależności od tego, w którym dziale przemysłu jest umiejscowione. Dlatego

konieczny jest bezpośredni związek wykonywanej pracy z procesem technologicznym właściwym dla danego działu gospodarki. Oznacza to, że przynależność pracodawcy do określonej gałęzi przemysłu ma znaczenie istotne i nie można dowolnie, z naruszeniem postanowień rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r., wiązać konkretnych stanowisk pracy z branżami, do których nie zostały przypisane w tym akcie prawnym (wyroki Sądu Najwyższego z 19 maja 2011 r., III UK 174/10, z 3 czerwca 2008 r., I UK 381/07, z 16 czerwca 2009 r., I UK 20/09, z 16 czerwca 2009 r., I UK 24/09, z 1 czerwca 2010 r., II UK 21/10, z 19 maja 2011 r., III UK 174/10). Przytoczona zasada stanowiskowo-branżowego charakteru wyodrębnienia prac kwalifikujących do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym nie ma jednak charakteru absolutnego i w szczególnych okolicznościach sprawy można od niej odstąpić. Może się bowiem zdarzyć, że zakład pracy wykonywał także zadania całkowicie odpowiadające innemu działowi gospodarki (wyroki Sądu Najwyższego z 25 marca 2014 r., I UK 337/13, z 25 marca 2014 r., I UK 337/13, z 6 lutego 2014 r., I UK 314/13, OSNP 2015 nr 5, poz. 66), a co za tym idzie, szkodliwość danego rodzaju pracy odpowiada szkodliwości pracy przyporządkowanej do innej branży. Decydujące w tym przypadku znaczenie ma to, czy pracownik w ramach swoich obowiązków stale i w pełnym wymiarze czasu pracy narażony był na działanie tych samych szkodliwych czynników, na które narażeni byli pracownicy innego działu przemysłu, w ramach którego to działu takie same prace zaliczane są do pracy w szczególnych warunkach (wyroki Sądu Najwyższego z 6 lutego 2014 r., I UK 314/13, z 25 marca 2014 r., I UK 337/13).

W wykazie A, dziale VIII - transport i łączność - wskazano na prace w transporcie (poz. od 1 do poz. 17) i łączności (poz. 18 do poz. 22). W ramach transportu wyodrębnia się dodatkowo prace związane z transportem: drogowym (poz. 1-3), wodnym (poz. 4-11), powietrznym (poz. 12) oraz na kolei (13-16). Zaprezentowana systematyka pozwala dostrzec, że do prac w transporcie zalicza się prace związane z kierowaniem pojazdami (np. prace kierowców ciągników, prace kierowców samochodów ciężarowych), ale także inne prace związane z przemieszczaniem się (przetransportowaniem) towarów albo osób (np. ciężkie prace załadunkowe, prace konduktorów wagonów sypialnych). Zatem nie tylko kierowanie pojazdem jest uważane za wykonywanie prac w transporcie, lecz także prace związane z przewożonym ładunkiem (poz. 1) albo prace związane z transportem (komunikacją) osób (poz. 14).

Jak trafnie zauważył Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 31 sierpnia 2017 r., III UK 185/16), już wstępna lektura poszczególnych pozycji uwidacznia zaznaczenie odrębności przy pracy kierowców samochodów ciężarowych, autobusów i pojazdów specjalistycznych (poz. 2) od stanowisk kierowców ciągników, kombajnów lub pojazdów gąsienicowych (poz. 3). Szkodliwość (uciążliwość) pracy nie powstaje w związku z samym faktem prowadzenia tych pojazdów, lecz z faktem prowadzenia ich przy uwzględnieniu specyfiki „technologii” pracy w transporcie i obciążen psychofizycznych (por. także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 2016 r., II UK 512/15).

W kwestii oceny uprawnień traktorzysty do wcześniejszej emerytury, Sąd Okręgowy podziela stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone m.in. w wyroku z dnia z dnia 23 stycznia 2018 r., II UK 655/16 . Legalis, według którego uprawnienie traktorzysty do emerytury jest oceniane przez pryzmat wykazu A, działu VIII, poz. 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Ocenę tę muszą poprzedzać stanowcze ustalenia faktyczne, które pozwolą na stwierdzenie, że ubiegający się o emeryturę wykonywał (bądź nie) stale i w pełnym wymiarze czasu pracy czynności dające się zakwalifikować jako prace transportowe. Natomiast przełamanie podziału branżowego jest możliwe w oparciu o tożsame warunki pracy, które prowadzą do ziszczenia się wcześniejszego ryzyka emerytalnego. Chodzi więc o narażenie na taką samą ekspozycję czynników szkodliwych jak zatrudnieni w transporcie kierowcy ciągników i innych pojazdów transportowych, co determinuje ocenę warunków pracy jako szczególnych w rozumieniu art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu.

W uzasadnienie powołanego wyroku Sąd Najwyższy podkreślił, że umieszczenie przez pracodawcę prac kierowców ciągników, kombajnów lub pojazdów gąsienicowych jako prac wykonywanych w szczególnych warunkach właśnie w dziale VIII (poz. 3), a nie w innych działach wykazu A (np. w rolnictwie i przemyśle rolno-spożywczym) musi

być odnoszone do szczególnych warunków panujących w transporcie (w tym przypadku w transporcie drogowym). Dlatego szkodliwość i uciążliwość tych prac, w rozumieniu art. 32 ust. 2 ustawy emerytalnej, należy wiązać ze specyfiką poruszania się w ruchu drogowym przez pojazdy o odmiennej w stosunku do „normalnych” uczestników tego ruchu charakterystyce (gabarytach i sposobie przemieszczania się), wymagającej wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Tylko taki sposób rozumienia szczególnego charakteru prac w transporcie lądowym (drogowym) uzasadnia bowiem umieszczenie prac wymienionych w poz. 3 w tym samym dziale gospodarki wraz z pracami wykonywanymi przez kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, specjalizowanych, specjalistycznych (specjalnych), pojazdów członowych i ciągników balastowych, autobusów o liczbie miejsc powyżej 15, samochodów uprzywilejowanych w ruchu w rozumieniu przepisów o ruchu na drogach publicznych, trolejbusów i motorniczych tramwajów (poz. 2). Z całą pewnością nie można natomiast utożsamiać warunków, w jakich owe prace mają być wykonywane, z warunkami towarzyszącymi pracom polowym (np. drgania, zapylenie, hałas, kontakt z środkami chemicznymi), zwłaszcza że prace te nie są przecież pracami transportowymi (nie polegają one na przewozie ludzi i ładunków), lecz typowymi pracami w rolnictwie polegającymi na orce, siewie, nawożeniu i zbiorach płodów rolnych z użyciem przypiętych do traktora maszyn rolniczych, realizowanymi poza drogami publicznymi, a przez to bez narażenia na zagrożenia charakterystyczne dla ruchu drogowego (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2017 r., I UK 45/16, oraz z dnia 5 maja 2016 r., III UK 131/15). Co więcej, prace polowe mają charakter sezonowy, więc i z tego punktu widzenia okresowe narażenie na czynniki charakterystyczne dla pracy traktorzysty w polu nie wyczerpuje przesłanki wykonywania pracy w warunkach szczególnych w sposób stały.

Podsumowując Sąd Najwyższy wskazał, iż przełamanie podziału branżowego jest możliwe w oparciu o tożsame warunki pracy, które prowadzą do ziszczenia się wcześniejszego ryzyka emerytalnego. Chodzi więc o narażenie na taką samą ekspozycję czynników szkodliwych jak zatrudnieni w transporcie kierowcy ciągników i innych pojazdów transportowych, co determinuje ocenę warunków pracy jako szczególnych w rozumieniu art. 32 ust. 2 ustawy emerytalnej.

Odnosząc powyższe na grunt przedmiotowej sprawy, zwłaszcza dokonane w niej ustalenia faktyczne, należy w ocenie Sądu Okręgowego uznać, iż wnioskodawca tylko w okresach jesienno - zimowych , szczegółowo wyżej wskazanych przypadających na okresie zatrudnienia w (...) w Ł. jako kierowca ciągnika wykonywał pracę w transporcie wymienioną w wykazie A, dziale VIII poz. 3.

W tychże okresach charakter wykonywanej przez wnioskodawcę pracy wskazuje, iż wykonując tę pracę był on narażony na taką samą ekspozycję czynników szkodliwych jak zatrudnieni w transporcie kierowcy ciągników i innych pojazdów transportowych. Praca ta wymagała od wnioskodawcy przede wszystkim wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia a więc takiej samej sprawności psychofizycznej jaka jest wymagana od kierowców ciągników i innych pojazdów transportowych poruszającego się po drogach publicznych.

Do pracy w szczególnych warunkach Sąd nie zaliczył natomiast okresu pracy wnioskodawcy na stanowisku kierowcy ciągnika w pozostałych okresach, w których wykonywał w (...) w Ł. prace polowe, dzieląc w tym zakresie zaprezentowane wyżej poglądy Sądu Najwyższego.

Do pracy w szczególnych warunkach Sąd zaliczył wnioskodawcy okres zatrudnienia w Ośrodku (...) w S. **od 21 marca 1984r. do 28 maja 1985 r.** (spór dotyczy okresu od 21.02.1984 r. do 28.05.1985 r.) Jest to okres nie uznany przez ZUS , choć objęty świadectwem pracy w szczególnych warunkach (od 21 lutego 1984 roku do 30 listopada 1992) ponieważ w świadectwie tym wskazano, iż w/w okresie L. K. pracował na stanowisku pomocnika kierowcy

W oparciu o zeznania świadków J. P. oraz S. Z. Sąd ustalił, iż wnioskodawca poza krótkim okresie przyuczenia do pracy z wykorzystaniem wyciągarki do drewna trwającym najwyżej 1 miesiąc , wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prace na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony.

Nie wykonywał pracy pomocnika kierowcy, który pomagał przy załadunku i transporcie drewna. Na tym stanowisku pracowała inna osoba, a poza nią w skład 3 osobowego zespołu oprócz kierowcy pracował także ładowacz.

Wskazani wyżej świadkowie pracowali razem z wnioskodawcą w w/w okresie, a zatem posiadają bezpośrednią wiedzę co do jego rzeczywistych obowiązków. Ich zeznania w ocenie Sądu nie budzą wątpliwości co do prawdziwości. Zastrzeżeń w tym zakresie nie zgłosił także organ rentowy.

Zaliczeniu do pracy w szczególnych warunkach podlega również okres zatrudnienia **od 1 grudnia 1992 roku do 31 grudnia 1993 roku**, w którym to okresie L. K. (1) zatrudniony był w Zakładzie (...) w L., który przejął poprzedni zakład po likwidacji - Ośrodek (...) w S.. Wnioskodawca wraz z innymi pracownikami przeszedł do pracy w tym zakładzie, gdzie wykonywał te same co wcześniej obowiązki kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony. Pracę na tym stanowisku wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Ustaleń w tym zakresie sąd dokonał w oparciu o zeznania świadków J. P. oraz S. Z., którzy podobnie jak wnioskodawca przeszli do pracy do kolejnego pracodawcy i w swoich zeznaniach potwierdzili w sposób wiarygodny charakter wykonywanej przez L. K. pracy.

Według wykazu A, działu VIII obejmującego prace w transporcie i łączności stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983r, nr 8, poz. 43 ze zm) praca kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony zaliczona została do prac wykonywanych w szczególnych warunkach (pkt 2).

Zaliczone do pracy wykonywanej w szczególnych warunkach okresy o których wyżej mowa, po ich zliczeniu oraz doliczeniu stażu pracy w szczególnych warunkach uznanego przez organ rentowy wynoszącego 7 lat 6 miesięcy i 3 dni, nie są jednak wystarczające do uzyskania przez wnioskodawcę wymaganego 15 letniego okresu pracy w szczególnych warunkach.

Biorąc pod uwagę, iż wnioskodawca nie spełnił jednego z warunków koniecznych do przyznania praw do emerytury, w oparciu o powołane wyżej przepisy Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił złożone odwołanie.